Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

ПРАЧЫТАЎ—ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

№ 71 (7512)
СЕРАДА 21 ЛІПЕНЯ 1943 г.

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Гітлераўскія нягоднікі... гвалтуюць і забіваюць грамадзянскае насельніцтва акупіраваных тэрыторый нашай краіны, мужчын і жанчын, дзяцей і старыкоў, нашых братоў і сёстраў... Няхай ведаюць гэтыя каты, што ім не ўцячы ад адказнасці за свае злачынствы і не мінаваць караючай рукі замучаных народаў.

І. СТАЛІН.

ПОМСЦІ, ПАРТЫЗАН!

Як шалёныя звяры, уварваліся немцы ў вёску Байлюкі, Глускага раёна. Ашалелыя ад злосці, гітлераўскія душагубы схапілі першых папаўшыхся ім 18 чалавек і на вачах родных і аднавяскоўцаў расстралялі іх разрыўнымі кулямі. 5 чэрвеня ў мястэчку Хомск, Пінскай вобласці, немцы сагналі жыхароў у царкву і падпалілі яе. У полымі, у страшэнных пакутах, загінула 250 мірных грамадзян, у тым ліку і свяшчэннік.

Такіх жудасных фактаў можна прывесці сотні, тысячы. Спаленыя гарады і вёскі, горы трупаў нявінных людзей, рэкі крыві і слёз, гвалты і рабаўніцтвы—вось страшэнныя сляды крывавых злачынстваў тройчы праклятых нямецка-фашысцкіх акупантаў на Беларусі.

Родная Беларусь! Колькі гора і пакут прынеслі табе гітлераўскія крывапіўцы! Каб паставіць на калені свабодалюбівы беларускі народ, ператварыць гордых беларусаў у паднявольных рабоў, немцы не спыняюцца ні перад якімі злачынствамі. Яны спальваюць мірнае насельніцтва, вешаюць, расстрэльваюць, атручваюць, або гоняць на нямецкую катаргу.

Да святой помсты клічуць страшэнныя здзекі нямецкіх ірадаў над беларускім народам. Да помсты клічуць крывавыя трагедыі на Міншчыне, Віцебшчыне, Піншчыне, Гомельшчыне і другіх абласцях Беларусі. Да бязлітаснай помсты клічуць 2.000 закатаваных у Глускім раёне, 4.000 забітых і спаленых жывымі ў Бягомльскім раёне і многія, многія нявінныя ахвяры.

За кожную кроплю нявінна пралітай крыві немцы расплоцяцца рэкамі сваёй паганай чорнай крыві, сваімі ўласнымі чарапамі! Няхай ведаюць праклятыя крывавыя гады сілу нашай нянавісці да іх: на кожным кроку і ўдзень, і ўночы іх сочыць смерць—наша святая помста.

На нашай зямлі немцы знойдуць сваю пагібель. Яны ўжо не раз адчувалі на сабе магутнасць удараў совецкага народа, яго ўзброеных сіл. Ад гэтых урокаў фашысцкае звяр'ё яшчэ больш разлютавалася. Жах перад надыходзячай расплатай ахапіў іх. Новымі крывавымі злачынствамі, знішчэннем мірнага насельніцтва акупанты імкнуцца адцягнуць час сваёй пагібелі.

З пачуццём глыбокага абурэння і прагай помсты даведаўся совецкі народ аб злачынствах нямецка - фашысцкіх захопнікаў у горадзе Краснадары і Краснадарскім краі. Нямецкія звяры знішчылі ў Краснадары і Краснадарскім краі 7.000 совецкіх грамадзян. Яны атруцілі нашых людзей газамі — окісам вуглярода. Забіты хворыя, якія знаходзіліся на лячэнні ў больніцах горада Краснадара, а таксама тыя, хто быў схоплены гестапо. Судовы працэс, які адбыўся па гэтай справе, ускрыў жудасны малюнак злачынстваў нямецка - фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў—здраднікаў радзіме. Працэс паказаў усю агіднасць і подласць гітлераўскіх мярзотнікаў. На канкрэтных фактах суд паказаў, што гітлераўцы паставілі перад сабой мэту знішчэння не асобных людзей, а ўсяго совецкага народа.

Не выйшла і не выйдзе! Нямецкія бандыты глыбока памыліліся, мяркуючы, што ўсе гэтыя злачынствы застануцца непакаранымі. Яны ўжо атрымліваюць кару. Мільёнамі забітых сваіх салдат і афіцэраў заплацілі яны на фронце за свае зверствы. Адзін за другім ляцяць пад адкос у тыле ворага нямецкія эшалоны з жывой сілай і тэхнікай. Гэта помсцяць слаўныя беларускія партызаны. Нямала гітлераўцаў загінула ад кулі народных мсціўцаў на лясных дарогах, шасэ, у гарнізонах.

Рахунак нашай помсты расце з дня ў дзень. Гітлераўскія забойцы і каты павінны панесці поўнае справядлівае пакаранне. За знявечаную Беларусь, за смерць нявінных дзяцей, за шматлікія пакуты нашага народа будзем помсціць ворагу ярасна, бязлітасна, будзем помсціць да таго часу, пакуль хоць адзін немец будзе яшчэ на нашай зямлі.

Мацнеюць удары Чырвонай Арміі па акупантах. Нашы доблесныя войскі на Орлоўскім участку фронта перайшлі ў наступленне. Дапаможам-жа доблесным чырвоным воінам! Няхай мацнеюць партызанскія ўдары па камунікацыях ворага! Пад адкос варожыя эшалоны! Няхай пазнае вораг усю глыбіню, усю сілу нашай нянавісці і помсты!

Смерць нямецкім акупантам!

„Аб вялікай Айчыннай вайне Совецкага Саюза"

Кніга І. СТАЛІНА ў партызан

Дзяржаўнае выдавецтва палітычнай літаратуры выпусціла ў свет трэцяе выданне кнігі І. Сталіна «Аб вялікай Айчыннай вайне Совецкага Саюза».

У кнігу ўключаны ўсе апублікаваныя ў друку выступленні і загады таварыша Сталіна ў час айчыннай вайны Совецкага Саюза. У трэцяе выданне ўключаны новыя дакументы, надрукаваныя пасля выхаду ў свет другога выдання.

Кніга вышла тыражом у 5 мільёнаў экземпляраў.

На кнігу І. Сталіна вельмі вялікі попыт сярод партызан Беларусі. У тыл ворага ўжо адпраўлена каля 40 тысяч экземпляраў кніг. Рыхтуецца да адпраўкі яшчэ 80 тысяч экземпляраў.

Налёты нашай авіяцыі на чыгуначны вузел Орол, станцыі Наўля, Карачэў і аэрадромы праціўніка

У ноч на 18 ліпеня наша авіяцыя зрабіла налёты на чыгуначны вузел Орол, станцыі Наўля, Карачэў і аэрадромы праціўніка.

На чыгуначны вузел Орол скінута многа фугасных і запальваючых бомбаў. У выніку бамбардыроўкі ўзніклі дзесяткі пажараў, гарэлі эшалоны і склады праціўніка. Пажары суправаджаліся вялікімі выбухамі.

На чыгуначных станцыях Наўля і Карачэў прамымі пападаннямі бомбаў разбіта некалькі воінскіх эшалонаў праціўніка.

Нашы самалёты бамбардыравалі таксама аэрадромы, на якіх было выяўлена вялікае скапленне нямецкіх самалётаў. Знішчана і пашкоджана значны лік самалётаў праціўніка.

Тры нашы самалёты не вярнуліся на свае аэрадромы.

АД СОВЕЦКАГА ІНФОРМБЮРО

Аператыўныя зводкі за 16, 17, 18 і 19 ліпеня

На працягу 16 ліпеня нашы войскі на ОРЛОЎСКІМ участку фронта прадаўжалі наступленне, прасунуўшыся на 10—15 кілометраў. За дзень адбіта 11 контратак нямецкіх войск з вялікімі для іх стратамі.

На ОРЛОЎСКА-КУРСКІМ напрамку нашы войскі прадаўжалі паспяховыя атакі супроць абараняючагася праціўніка і некалькі прасунуліся наперад.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку—узмоцненыя пошукі разведчыкаў.

На працягу 15 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронта, Орлоўска-Курскім і Белгародскім напрамках падбілі і знішчылі 129 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 76 нямецкіх самалётаў.

* * *

На працягу 17 ліпеня нашы войскі на ОРЛОЎСКІМ участку фронта, перамагаючы супраціўленне і контратакі праціўніка, працягвалі наступленне і прасунуліся на 10—12 кілометраў.

На ОРЛОЎСКА-КУРСКІМ напрамку нашы войскі ў выніку паспяховых атак прасоўваюцца наперад. За два дні баёў на гэтым напрамку нашы войскі поўнасцю аднавілі становішча, якое яны займалі да наступлення нямецка-фашысцкіх войск, г. зн. да 5 ліпеня гэтага года.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку — пошукі разведчыкаў.

На працягу 16 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронта і Орлоўска-Курскім напрамку падбілі і знішчылі 168 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 106 самалётаў праціўніка.

* * *

На працягу 18 ліпеня нашы войскі на ОРЛОЎСКІМ участку фронта працягвалі наступленне і, перамагаючы контратакі праціўніка, прасунуліся наперад на 4—6 кілометраў.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку — узмоцненыя пошукі разведчыкаў.

На працягу 17 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронта падбілі і знішчылі 78 нямецкіх танкаў і 20 бронемашын. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі знішчана 137 самалётаў праціўніка.

* * *

На працягу 19 ліпеня нашы войскі на ОРЛОЎСКІМ участку фронта прадаўжалі развіваць наступленне на ранейшых напрамках і прасунуліся наперад ад 6 да 10 кілометраў. За дзень адбіта 12 контратак нямецкіх войск з вялікімі для іх стратамі.

Нашы войскі, якія наступаюць НА ПОЎНАЧ АД ОРЛА, занялі (апрача раней апублікаваных) яшчэ 70 населёных пунктаў, у тым ліку населёныя пункты БУДА, УСАДЗЬБА, ХАЦЬКОВА, СУСЕЯ, БРУСНЫ, УКОЛІЦЫ, КІРЭЙКАВА, НОГАЯ, ДАЛІНА, ВЫЦЕБЕЦЬ, СЯРЭДЗІЧЫ, АЛЕШНЯ, ШЧЭРБОВА, КУДРАВЕЦ, ПЕШКОВА, МЕДЗВЕДКІ, ПЕПЕЛЕЎКА, МІЛЯЦІНА, ЛЬГОВА, ІЛЬІНСКАЕ, ВЕРХНЯЯ РЫДАНЬ, КОПЦЕВА, ДАЛБІЛАВА, РУДНЕВА, АЗАРАВА, ГАРАДЗІШЧА.

НА ЎСХОД АД ОРЛА нашы войскі занялі (апрача раней апублікаваных) 40 населёных пунктаў, у тым ліку населёныя пункты СОЙМАНАВА, БАГДАНАВА, ОДЗІНОК, СЫЧЫ, ЗАБРОДЫ, ДАЛЬНАВІДАВА.

НА ПОЎДЗЕНЬ АД ОРЛА нашы войскі занялі 20 населёных пунктаў, у тым ліку населёныя пункты ОЗЕРКІ, ТУРЭЙКА, ТРОСНА, ЛАЎРОВА і станцыю МАЛА-АРХАНГЕЛЬСК.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку прадаўжаліся моцныя пошукі разведчыкаў.

На працягу 18 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронта падбілі і знішчылі 72 нямецкія танкі. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 97 самалётаў праціўніка.

Весткі з совецкай радзімы

Будаўніцтва інструментальнага завода

У горадзе Н. пачалося будаўніцтва інструментальнага завода. Першая чарга завода будзе здадзена ў эксплаатацыю ў верасні гэтага года. Абсталяваны навейшай тэхнікай інструментальны завод дапаможа задаволіць патрэбы металаапрацоўчай і машынабудаўнічай прамысловасці, якая значна вырасла ў рэспубліцы за час вайны.

Багаты ўраджай гародніны і садавіны

Калгасы, падсобныя гаспадаркі прадпрыемстваў і ўстаноў Азербайджана ўжо ўбралі з гародаў сотні тон капусты, гуркоў, цыбулі і іншай гародніны. У садах пачаўся збор абрыкосаў, вішні, алычы. У калгасе імені Сталіна з'явіліся першыя дыні. Багаты ўраджай спее ў вінаградніках.

Піонерскія лагеры ў Карэла-Фінскай ССР

У Беламорскім, Мядвежагорскім, Кемскім і Пудажскім раёнах Карэла-Фінскай ССР адкрыліся лагеры. Тут адпачнуць сотні дзяцей працоўных рэспублікі.

Скарасны рамонт дамоў у Ленінградзе

Хутка рамантуюцца будынкі ў Ленінградзе. Большасць раёнаў горада перавыканала план рамонтна-будаўнічых работ другога квартала. Добрыя вынікі даў вопыт прымянення скарасных метадаў. Калі раней на рамонт будынка патрабавалася некалькі тыдняў, то зараз—толькі тры дні.

Вораг акупіраваў Кубань. Стары большэвік Пётр Карпавіч Ігнатаў, партызан часоў грамадзянскай вайны, разам з трыма сваімі сынамі стварыў партызанскі атрад. За кароткі час партызаны іх атрада знішчылі каля 2.000 немцаў, узарвалі 4 поезды, 8 бронемашын, 30 грузавікоў, 8 мастоў і паранілі не менш 3.000 гітлераўцаў. У гэтай гераічнай барацьбе палі смерцю храбрых два сыны Ігнатава, якім прысвоена званне Героя Совецкага Саюза.

НА ЗДЫМКУ: Камандзір атрада П. К. Ігнатаў — бацька гkatэрояў, цяпер дырэктар Краснадарскага хіміка-тэхналагічнага інстытута.

Школьнікі дапамагаюць калгасам

Звыш 27 тысяч вучняў гарадскіх і сельскіх школ Ульянаўскай вобласці працуюць на калгасных і соўгасных палях. 30 вучняў адной сярэдняй школы пад кіраўніцтвам свайго настаўніка за 15 дзён прапалолі 238 гектараў. Кожнаму вучню ў працоўную кніжку запісана па 30—50 працадзён.

Вучні вобласці ўжо выпрацавалі на калгасных палях каля поўмільёна працадзён.

Поспехі новатагільскіх металургаў

Нова-Тагільскі металургічны завод за першае паўгоддзе выпусціў прадукцыі на 15 процантаў больш, чым за той-жа перыяд 1942 года. Лепшы доменны цэх Совецкага Саюза за паўгода даў больш 17 тысяч тон звышпланавага чыгуна ў фонд Галоўнага Камандавання Чырвонай Арміі. У ліпені ён яшчэ больш павялічыў прадукцыйнасць.

Калгасныя электрастанцыі

За час вайны ў МТС і калгасах Алтайскага края пабудавана 18 электрастанцый. Сёлета ўступяць у строй 2 сельскія электрастанцыі і 11 электрастанцый у МТС, якія будуць працаваць на цвёрдым паліве.

Пачалося будаўніцтва яшчэ чатырох гідрастанцый у чатырох раёнах.

СУДОВЫ ПРАЦЭС

па справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі горада Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі

Некалькі дзён у горадзе Н. на Паўночным Каўказе адбываўся судовы працэс па справе аб зверствах нямецка - фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі горада Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі. Пасля выступленняў сведак, судова-медыцынскіх экспертаў слова ўзяў дзяржаўны абвінаваўца, генерал-маёр юстыцыі тав. Л. І. Ячэнін.

— З пачуццём глыбокага смутку за нявінна пралітую кроў тысяч закатаваных совецкіх людзей, — пачынае сваю прамову дзяржаўны абвінаваўца, — з пачуццём нязгаснай нянавісці да нямецкіх захопнікаў за зверствы і гвалты, за гора і слёзы нашага народа я пачынаю сваю абвінаваўчую прамову.

Мы прайшлі з вамі, таварышы суддзі, за гэтыя некалькі дзён працэса па слядах звера. Перад намі раскрыліся чорныя правалы супроцьтанкавых равоў, якія ператвораны нямецка-фашысцкімі ізвергамі ў гіганцкую магілу больш 7 тысяч мірных совецкіх людзей —жанчын, дзяцей і старыкоў. У нашых вушах яшчэ і зараз стаіць стогн і прадсмяротныя хрыпы знявечаных, задушаных, расстраляных нашых братоў, сёстраў і дзяцей.

Скончыцца нашай перамогай вайна, будуць адноўлены разбураныя будынкі Краснадара і іншых нашых гарадоў. Зноў расквітнеюць сады і ў іх зазвініць дзіцячы смех. Наша зямля залечыць глыбокія раны, нанесеныя гэтай фашысцкай ардою, але чорныя ямы супроцьтанкавых равоў, якія пахавалі тысячы чалавечых ахвяр, абгарэлыя сцены будынка гестапо, пад якімі знайшлі смерць у агні 300 совецкіх патрыётаў, тысячы задушаных, расстраляных, знявечаных, закатаваных, — вечна будуць стаяць жахлівым ценем страшэнных злачынстваў і клікаць нас да няспыннай помсты і да расплаты.

За катаванні і здзекі,—гаворыць далей дзяржаўны абвінаваўца, — за масавыя расстрэлы, спальванне і ізуверскае знішчэнне атрутнымі газамі, за спальванне і павешанне ні ў чым нявінных совецкіх людзей — старыкоў, жанчын і дзяцей, нясуць поўную адказнасць кіраўнікі разбойніцкага фашысцкага ўрада Германіі і нямецкага камандавання.

Пераходзячы да абставін справы, пракурор устанаўлівае подлую здрадніцкую дзейнасць здраднікаў радзімы, якія прыцягнуты да адказнасці па гэтай справе.

— Страшэнны крывавы віхор, —гаворыць далей пракурор, — пранёсся над гарадамі і сёламі Краснадарскага края і ўнёс у магілы дзесяткі тысяч чалавечых жыццяў, але ён не зламаў ні на хвіліну духу совецкіх людзей і іх веры ў перамогу...

Так схілім-жа галовы перад прахам прыняўшых мучаніцкую смерць нашых братоў і мацярэй, нашых дзяцей і сёстраў і паклянемся імем іх адпомсціць страшэннай помстай за прадсмяротныя пакуты, за іх кроў, за страшэнны іх лёс!

Бязлітасная помста, да якой заклікае наш геніяльны настаўнік і правадыр вялікі Сталін, адбудзецца; яна немінуча насцігне фашысцкіх звяроў.

Пракурор закончыў сваю прамову патрабаваннем смяротнай кары ў адносінах падсудных **Пушкарова, Місан, Напцок, Катомцава, Кладава, Рэчкалава, Тішчэнка** і **Ластовіна,** злачынствы якіх кваліфікаваны па арт. арт. 58-1 «а» і 58-1 «б» Крымінальнага Кодэкса РСФСР.

У адносінах падсудных **Парамонава, Тучкова** і **Паўлава,** як менш актыўных пасобнікаў галоўных абвінавачваемых, пракурор лічыць магчымым не прымяняць смяротнай кары.

Заканчваючы сваю абвінаваўчую прамову, пракурор сказаў:

«Сёння совецкі закон апускае караючую руку на галаву здраднікаў, фашысцкіх **наймітаў і лакеяў.** Заўтра суд гісторыі, суд свабодалюбівых народаў скажа свой няўмольны прысуд над крывяжэрнымі ўладальнікамі гітлераўскай Германіі і ўсімі яе саўдзельнікамі — ворагамі чалавецтва, якія кінулі свет у крывавае бяздонне сучаснай вайны. Ні аднаму з іх не ўцячы ад бязлітаснай кары.

Кроў за кроў, смерць за смерць!»

Усе падсудныя ў сваіх апошніх словах поўнасцю прызнаюць сябе віноўнымі, але просяць суд захаваць ім жыццё.

Выслухаўшы апошнія словы падсудных, суд удаляецца на нараду для вынясення прыгавора.

Матэрыялы аб судовым працэсе друкуюцца ў скарочаным выглядзе.

Прыгавор Ваеннага Трыбунала

На вячэрнім паседжанні 17 ліпеня старшынствуючы — старшыня Ваеннага Трыбунала Паўночна-Каўказскага фронта палкоўнік юстыцыі тав. Маёраў Н. Я. абвясціў прыгавор Ваеннага Трыбунала па справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі г. Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі.

Ваенны Трыбунал прызнаў даказанай віноўнасць усіх падсудных у здрадзе Радзіме і ў саўдзеле ў злачынствах, учыненых нямецка - фашысцкімі захопнікамі на тэрыторыі г. Краснадара і Краснадарскага края, г. зн. у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 58-1 «а», 58-1 «б» Крымінальнага Кодэкса РСФСР, і, кіруючыся Указам Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 19 красавіка 1943 года аб здрадніках Радзімы, **прыгаварыў:**

Падсудных Тішчэнка В. І., Рэчкалава І. А., Ластовіна М. П., Пушкарова Н. С., Місан Г. Н., Напцок Ю. М., Катомцава І. Ф. і Кладава І. Ф. — **да пакарання смерцю праз павешанне.**

Тучкова Г. І., Паўлава В. С. і Парамонава І. І., як меней актыўных пасобнікаў,—**да ссылкі ў катаржныя работы тэрмінам на 20 год кожнага.**

Прыгавор быў выслуханы шматлікімі працоўнымі г. Краснадара, якія сабраліся ў зале суда, з напружанай увагай і сустрэнуты аднадушным адабрэннем.

Гор. КРАСНАДАР, 17 ліпеня.

Прыгавор над здраднікамі Радзімы прыведзены ў выкананне

18 ліпеня ў 13 гадзін у г. Краснадары на гарадской плошчы быў прыведзены ў выкананне прыгавор над здраднікамі Радзімы —Тішчэнка, Пушкаровым, Рэчкалавым, Місанам, Катомцавым, Напцок, Кладавым і Ластовіна, якія прыгавораны Ваенным Трыбуналам Паўночна-Каўказскага фронта па справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гор. Краснадары і Краснадарскім краі да пакарання смерцю праз павешанне. На плошчы прысутнічала звыш 30 тысяч працоўных Краснадара і калгаснікаў навакольных станіц. Абвяшчэнне прыгавора Трыбунала было сустрэта доўга не сціхаўшымі апладысментамі ўсіх прысутнічаўшых на плошчы. Працоўныя Краснадара з выключным аднадушшам адабраюць прыгавор.

КРАСНАДАР, 18 ліпеня 1943 г.

КНІГА ТАВАРЫША СТАЛІНА АБ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЕ

Вышла з друку новым, трэцім выданнем кніга таварыша Сталіна «Аб Вялікай Айчыннай вайне Совецкага Саюза». Кніга змяшчае ўсе выступленні, загады і даклады таварыша Сталіна за час вайны, якія публікаваліся ў друку.

Кніга таварыша Сталіна дае яскравыя адказы на ўсе пытанні айчыннай вайны. Яна дае совецкаму народу патрэбную арыентыроўку ва ўнутраных і міжнародных пытаннях.

З выключнай сілай і геніяльнасцю таварыш Сталін раскрывае сутнасць грознага гістарычнага перыяда, які мы зараз перажываем, ускрывае характар і мэты вялікай вызваленчай барацьбы, палітычную і ваенную стратэгію і суадносіны сіл бакоў, якія змагаюцца, ускрывае фактары, якія ўплываюць на ход і вынік вайны.

Кніга адкрываецца гістарычным выступленнем таварыша Сталіна па радыё 3 ліпеня 1941 года.

Таварыш Сталін проста і ясна паставіў пытанне аб сур'ёзнай небяспецы, якая навісла над нашай радзімай. Ен звярнуўся да совецкага народа з гарачым заклікам згуртавацца вакол партыі большэвікоў, вакол совецкага ўрада, дапамагчы Чырвонай Арміі і Чырвонаму Флоту разграміць нямецкіх імперыялістаў, якія вераломна напалі на нашу радзіму і паставілі сваёй зладзейскай мэтай разграміць Чырвоную Армію, знішчыць совецкую дзяржаву, захапіць нашы землі, наш хлеб, нафту, прамысловасць, ператварыць свабодныя народы Совецкага Саюза ў паслухмяных рабоў нямецкіх памешчыкаў, князёў і баронаў.

«Справа ідзе, такім чынам, аб жыцці і смерці Совецкай дзяржавы, аб жыцці і смерці народаў СССР, аб тым—быць народам Совецкага Саюза свабоднымі, або ўпасці ў прыгнечанне» (стар. 11).

Таварыш Сталін заклікаў совецкі народ неадкладна перабудаваць усю работу на ваенны лад, усё падпарадкаваць інтарэсам фронта і задачам арганізацыі разгрому ворага.

З уласцівай таварышу Сталіну прэдзельнай яснасцю вызначаны задачы совецкага тыла, задачы Чырвонай Арміі, задачы совецкіх патрыётаў у варожым тыле.

Следуючы закліку свайго вялікага правадыра і палкаводца, узброены яго геніяльнай праграмай, совецкі народ у адзіным свяшчэнным парыве ўзняўся на смяртэльную барацьбу з заклятым ворагам.

У самыя цяжкія дні вайны, калі над нашай радзімай згусціліся хмары, калі нямецкія акупанты ірваліся да совецкай сталіцы—чырвонай Масквы, совецкі народ і ўвесь свет зноў пачулі цвёрды, упэўнены голас таварыша Сталіна. Гэта было 6 і 7 лістапада 1941 года.

У сваім гістарычным дакладзе 6 лістапада 1941 года таварыш Сталін з геніяльнай прадбачлівасцю гаварыў аб далейшых перспектывах вайны. Ен тады выкрыў прычыны часовых няўдач Чырвонай Арміі, даказаў немінучасць разгрому нямецка-фашысцкіх акупантаў і вызначыў далейшыя задачы совецкага народа ў айчыннай вайне.

Геній вялікага палкаводца, сіла сталінскага прадбачання зноў ярка раскрываецца ў загадзе Народнага Камісара Абароны ад 23 лютага 1942 года (стар. 38—45). Таварыш Сталін паказаў, што момант раптоўнасці і нечаканасці як рэзерв нямецкай арміі, які даваў ёй некаторыя перавагі ў першы перыяд вайны, аказаўся цалкам выдаткаваным. У барацьбу ўступілі, гаварыў таварыш Сталін, пастаянна дзейнічаючыя фактары вайны — моцнасць тыла, маральны дух арміі, колькасць і якасць дывізій, узбраенне арміі, арганізатарскія здольнасці начальствуючага састава арміі. Іменна яны, пастаянна дзейнічаючыя фактары, і з'яўляюцца рашаючымі для дасягнення перамогі. І таварыш Сталін паказвае, што якраз тут і выказваецца ўнутраная слабасць фашысцкай Германіі ў параўнанні з Совецкім Саюзам, Англіяй і ЗША. Сілы Германіі ўсё больш змяншаюцца, у той час, як сілы антыгітлераўскай кааліцыі ўвесь час растуць і мацнеюць.

Сталінскі тэзіс аб часовых фактарах у вайне і аб фактарах, якія стала дзейнічаюць і ў канчатковым рахунку вызначаюць вынік вайны, з'яўляецца адным з выдатных абагульненняў, якія ўзбагачаюць марксісцка-ленінскае вучэнне аб вайне.

Увесь ход вайны бліскуча пацвердзіў гэты мудры сталінскі тэзіс. Апіраючыся на самы перадавы навуковы светапогляд, на марксісцка-ленінскую навуку аб грамадстве, вялікі Сталін з геніяльнай празорлівасцю прадбачыў асноўныя законамернасці, ход і перспектывы развіцця айчыннай вайны.

Ход вайны цалкам пацвердзіў праўдзівасць сталінскага аналіза. Усё больш сказваецца ўплыў пастаянна дзейнічаючых асноўных фактараў вайны. Гэта—высокі маральны дух Чырвонай Арміі, якая самаадданна змагаецца за сваю совецкую радзіму. Гэта—магутнасць совецкага тыла, які па заклiку таварыша Сталіна ператварыўся ў адзіны баявы лагер і ва ўсё ўзрастаючых памерах забяспечвае Чырвоную Армію зброяй і боепрыпасамі. Гэта — баявы вопыт, які Чырвоная Армія накапіла ў ходзе вайны. Гэта — няспынная падрыхтоўка рэзерваў для Чырвонай Арміі.

Чырвоная Армія развеяла легенду аб непераможнасці нямецка-фашысцкіх армій. Яна нанесла ворагу рад цяжкіх паражэнняў, яна стала грозой для нямецкіх акупантаў. У снежні 1941 года яна разграміла нямецка-фашысцкія войскі на подступах да Масквы. Скарыстаўшы адсутнасць другога фронта ў Еўропе, летам і восенню 1942 года немцы стварылі вялікую перавагу сіл на паўднёва - заходнім напрамку і, перайшоўшы ў наступленне, цаной велізарнейшых страт дакаціліся да Сталінграда і прадгор'яў Каўказа. Але ўжо тады Чырвоная Армія пад вадзіцельствам Вярхоўнага Галоўнакамандуючага тав. Сталіна рыхтавала новыя сакрушальныя ўдары па ворагу.

У загадзе Народнага Камісара Абароны таварыша Сталіна ад 7 лістапада 1942 года гаварылася: «Недалёка той дзень, калі вораг пазнае сілу новых удараў Чырвонай Арміі». Прайшло пасля гэтага зусім нямнога часу, і ў лістападзе 1942 года пачалося вялікае наступленне Чырвонай Арміі, якое паслужыла паваротным пунктам ва ўсім ходзе вайны.

З выключнай сілай у кнізе таварыша Сталіна ахарактарызаваны крыніцы несакрушальнай сілы Чырвонай Арміі.

«Сіла Чырвонай Арміі,—гаварыў таварыш Сталін, — заключаецца, перш за ўсё ў тым, што яна вядзе не захопніцкую, не імперыялістычную вайну, а вайну айчынную, вызваленчую, справядлівую. Задача Чырвонай Арміі заключаецца ў тым, каб вызваліць ад нямецкіх захопнікаў нашу Совецкую тэрыторыю, вызваліць ад прыгнёту нямецкіх захопнікаў грамадзян нашых сёл і гарадоў, якія былі свабодны і жылі пачалавечы да вайны, а цяпер прыгнечаны і пакутуюць ад грабяжоў, разбурэнняў і голаду, вызваліць, нарэшце, нашых жанчын ад той ганьбы і здзекаў, якім падвяргаюць іх нямецка-фашысцкія ізвергі. Што можа быць благародней і ўзвышаней такой задачы?» (стар. 42).

Гэта характарыстыка Чырвонай Арміі цалкам адносіцца і да яе слаўных памочнікаў—да совецкіх партызан, задачам і баявой дзейнасці якіх удзелена многа ўвагі ў кнізе таварыша Сталіна.

З самага пачатку вайны таварыш Сталін вызначыў задачы партызанскага руху ў варожым тыле. У сваім выступленні па радыё 3 ліпеня 1941 года таварыш Сталін заклікаў:

«У занятых ворагам раёнах патрэбна ствараць партызанскія атрады, конныя і пешыя, ствараць дыверсійныя групы для барацьбы з часцямі варожай арміі, для распальвання партызанскай вайны скрозь і ўсюды, для ўзрыву мастоў, дарог, псавання тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, падпалу лясоў, складаў, абозаў. У захопленых раёнах ствараць нязносныя ўмовы для ворага і ўсіх яго пасобнікаў, праследваць і знішчаць іх на кожным кроку, зрываць усе іх мерапрыемствы» (стар. 13).

Таварыш Сталін вызначае задачы партызанскага руху ў далейшых сваіх выступленнях, загадах. Мудрыя ўказанні правадыра з'явіліся баявой праграмай разгортвання магутнай партызанскай вайны на тэрыторыі, часова акупіраванай ворагам.

За час айчыннай вайны партызанскія атрады, якія актыўна дзейнічаюць на ўсёй нашай тэрыторыі, акупіраванай немцамі, знішчылі больш 300.000 гітлераўцаў, арганізавалі крушэнні не менш 3.000 паяздоў, знішчылі 895 складаў з узбраеннем і боепрыпасамі, разбурылі 3.263 чыгуначных і шасэйных мастоў, знішчылі многія сотні танкаў, бронемашын, самалётаў, гармат, аўтамашын.

Таварыш Сталін з самага пачатку вайны прадбачыў, што наша вайна за свабоду нашай радзімы сальецца з барацьбой народаў Еўропы і Амерыкі за іх незалежнасць, за дэмакратычныя свабоды. Цяпер увесь свет бачыць, як апраўдаліся словы вялікага Сталіна. Цалкам правaліліся надзеі гітлераўскіх авантурыстаў на ізаляцыю Совецкага Саюза. За перыяд вайны вырасла ў магутную сілу і ўмацавалася антыгітлераўская кааліцыя свабодалюбівых дзяржаў СССР, Англіі і Злучаных Штатаў Амерыкі, якая вядзе справядлівую вызваленчую вайну супроць гітлераўскай Германіі і яе саўдзельнікаў. Разгараецца ўсенародная барацьба супроць гітлераўцаў у акупіраваных імі краінах.

Авантурыстычныя планы германскіх імперыялістаў, якія разлічвалі на разгром Совецкага Саюза, цалкам праваліліся. У выніку вайны тыл фашысцкай Германіі вельмі падарваны, ваенная эканоміка Германіі сур'ёзна паслаблена. Нямецка-фашысцкая армія перажывае сур'ёзны крызіс. Узрасла ізаляцыя фашысцкай Германіі на міжнароднай арэне. У той-жа час умацавалася і набыла багаты вопыт Чырвоная Армія. Наш совецкі тыл моцны і непахісны. Суадносіны сіл змяніліся ў нашу карысць. Створаны ўсе прадпасылкі і закладзен моцны фундамент для нашай перамогі.

Але ў гэты-ж час таварыш Сталін у сваёй кнізе вучыць нас не зазнавацца, не дапускаць ніякага благадушша і бесклапотнасці. Таварыш Сталін папярэджвае, што, нягледзячы на нашы поспехі, наперадзе нас чакаюць яшчэ суровыя выпрабаванні. Вораг перажывае цяжкі крызіс, але ён яшчэ не разбіты. Ен можа кінуцца на новыя авантуры. Патрабуецца яшчэ велізарнае напружанне ўсіх нашых сіл, усёй нашай энергіі, каб дабіць фашысцкага звера.

Адной з такіх новых авантурыстычных спроб ворага з'явілася пачатае немцамі 5 ліпеня наступленне на Орлоўска-Курскім і Белгародскім напрамках. Чырвоная Армія, выхаваная таварышам Сталіным, з выключным гераізмам і мужнасцю, арганізавана і ўмела адбіла ярасныя атакі ворага, нанесла яму вялікія страты, абяскровіла яго і сама перайшла ў наступленне.

Кніга таварыша Сталіна «Аб Вялікай Айчыннай вайне Совецкага Саюза» даходзіць праз лінію фронта ў часова акупіраваную ворагам Беларусь, у партызанскія атрады. Яна вучыць, яна натхняе совецкіх людзей у варожым тыле на баявыя подвігі, яна ўмацоўвае ўпэўненасць у мільёнаў працоўных у тым, што пераможа наша вялікая сталінская праўда, яна ўзнімае народных мсціўцаў на актыўную барацьбу, на дапамогу Чырвонай Арміі, каб агульнымі намаганнямі наблізіць дзень нашай канчатковай перамогі над нямецка-фашысцкімі акупантамі.

І. ШАРОЙКА.

ПОСПЕХ АТРАДА ЗА „РАДЗІМУ“

Партызаны атрада «За радзіму» падвялі вынікі сваёй баявой дзейнасці за апошнія месяцы барацьбы з немцамі. Гэтыя вынікі сведчаць аб узрастаючай баявой актыўнасці народных мсціўцаў. Смелымі падрыўнікамі падарвана 11 варожых эшалонаў, якія ішлі на фронт з тэхнікай і жывой сілай. Прычым, амаль усе эшалоны падарваны на адным і тым-жа ўчастку чыгункі.

У выніку крушэнняў разбіта 11 паравозаў, 20 вагонаў з жывой сілай, 29 з боепрыпасамі, 10 з гаручым, 7 з рознай тэхнікай. Пад абломкамі разбітых вагонаў пахаваны сотні гітлераўскіх заваявальнікаў.

Зусім нядаўна партызаны даведаліся, што каля вёскі Ж. прызямліўся нямецкі самалёт-разведчык. Няўлоўныя і кемлівыя мсціўцы непрыкметна падабраліся да самалёта і падпалілі яго. Машына згарэла гэтак-жа хутка, як хутка дайшла вестка да партызан аб яе з'яўленні.

ГОМЕЛЬСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Расце рахунак помсты акупантам

За чэрвень месяц партызаны атрада тав. І. пусцілі пад адкос 10 варожых эшалонаў з тэхнікай, боепрыпасамі, гаручым, жывой сілай; падарвалі 25 метраў чыгуначнага палатна; спалілі мост на рацэ В.; спалілі 16 тон сена, нарыхтаванага для вывазу ў Германію; вывелі са строю машыннае аддзяленне маслазавода.

Партызаны атрада тав. М. з засад знішчылі 6 грузавых, 4 легкавых аўтамашыны і забілі пры гэтым 86 гітлераўцаў. Захоплена ў ворага 5 кулямётаў, 10 аўтаматаў, 28 вінтовак.

МІНСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Баявыя справы партызан

Партызаны Рыгора Г. нядаўна разграмілі варожы гарнізон у вёсцы Б. Забіта 63 і паранена 30 нямецкіх салдат і паліцэйскіх. Знішчаны склад боепрыпасаў. Партызанам дасталіся адзін станкавы і тры ручныя кулямёты.

Віцебская вобласць.

* * *

Партызанскі атрад імені Сталіна разграміў нямецкі гарнізон К. Партызаны знішчылі больш дзесятка нямецкіх салдат, спалілі казарму і ўсе службовыя ўстановы немцаў.

Вілейская вобласць.

ЯНЫ ПРЫНЯЛІ БОЙ

Як чорная пошасць, насоўвалася карная экспедыцыя. Яна складалася з адборных гітлераўскіх галаварэзаў. Дзень і ноч пылалі мірныя вёскі, ракою лілася кроў старых і дзяцей. Стагнала зямля, прасіла ратунку. Кроў клікала да помсты нямецкім душагубам.

Партызаны пачулі кліч. Яны вышлі з лагераў і часовых стаянак на поле бітвы. Яны прынялі няроўны і цяжкі бой. Яны, народныя мсціўцы, біліся за свой народ, за сваю вёску, за свой бор, біліся за кожны бальшак і пераправу.

На рубяжы ракі О. змагаліся партызаны атрада Пятра, на захад ад ракі—партызаны Аркадзя, на поўнач—партызаны Міколы.

Чатыры дні і ночы кіпелі баі на рацэ О. Партызаны Пятра мужна стрымлівалі націск карацеляў. Многія вёскі па тры і чатыры разы пераходзілі з рук у рукі. Гэта была бясстрашная барацьба партызан. Яна абыйшлася гітлераўцам у 400 іх паганых жыццяў. Аднак-жа не лёгка было і партызанам. Вышлі боепрыпасы. Пятроўцам прышлося адмовіцца ад вялікіх баёў і пачаць манеўраваць.

З адыходам пятроўцаў асноўны націск карнай экспедыцыі прынялі на сябе партызаны атрада Аркадзя. Масавымі засадамі і нечаканымі налётамі яны некалькі дзён стрымлівалі гітлераўскіх галаварэзаў. Гэта выратавала жыццё тысячам жанчын і дзяцей: яны змаглі выбрацца ў другія раёны.

Малады энергічны Аркадзь, камандуючы невялікім партызанскім атрадам, стрымаў шматтысячную арду карацеляў, узброеную самалётамі і артылерыяй. Партызаны не толькі стрымалі гітлераўцаў, але нанеслі ім цяжкія страты.

Аркадзь дзень і ноч на нагах, ён заўсёды там, дзе кіпіць бой, дзе ірвуцца снарады і міны. Пад агнём ворага ён аддае распараджэнні, прымае данясенні. А колькі іх! Вось на ўзмыленым кані прымчаўся сувязны ад Івана В.

— Праціўнік выбіты з вёскі З., —дакладвае ён. —Забіта трыццаць сем і ўзяты ў палон чатыры немцы. Выратаваны жыхары вёскі, якіх гітлераўцы запёрлі ў хляве, каб спаліць жывымі...

— Добра. Перадай падзяку камандзіру.

Аркадзь пільна паглядзеў на сувязнога. Той апусціў долу вочы.

— А яшчэ што?

— Забіты Віцька, — ціха прадаўжаў сувязны. —Ён прыкрыў сваімі грудзьмі камандзіра ў рукапашнай. Ёсць трое параненых...

— Віцька? — перабіў Аркадзь. —Шкада! Добры быў воін, сапраўдны салдат.

Аркадзь задумаўся. Праз мінуту ён нібы схамянуўся і сказаў:

— Загадваю: дапамагчы жыхарам выбрацца ў наш тыл. Ноччу ўсім атрадам прасачыцца ў тыл ворага і разграміць немцаў у вёсцы Ф. На вашым месцы ў засаду стануць дзве групы таварыша Р. Зразумела?

— Зразумела.

— Выконвайце!

Сувязныя змяняюць адзін другога. З розных участкаў партызанскай абароны ідуць радасныя, а часамі і трывожныя весткі. З атрада Івана Г. паведамляюць: вораг ужо трэці раз выбіты з вёскі Т. На вуліцы 40 нямецкіх трупаў. Адначасова стала вядома: у жорсткім баю з фашыстамі загінуў камандзір атрада Якаў Б.

...Непрыкметна прайшла баявая ноч. На світанні трывожную вестку прынесла разведка: вораг буйнымі сіламі выступіў з гарнізона Т. і рухаецца да вёскі Г. Не цяжка было разгадаць гэты манеўр. Авалодаўшы вёскай, вораг разлічваў выйсці ва фланг і тыл партызанскай абароны. Аркадзь рашыў дзейнічаць неадкладна. Ён выклікаў да сябе таварыша Р.

— Таварыш Р.,—сказаў камандзір,—зараз-жа вазьміце людзей і сустрэньце ворага на дарозе. У выпадку няўстойкі загадваю: адыйсці да вёскі і любой цаною стрымаць ворага да надыходу ночы. Нам патрэбны час для перагрупіроўкі сіл. Дзейнічайце.

Праз некаторы час загрымеў бой. Выразна чулася траскатня кулямётаў і аўтаматаў. Паступова бой заціх, а праз поўгадзіны закіпеў з новаю сілаю і ўжо ў раёне вёскі. Прымчаўся сувязны з данясеннем. Таварыш Р. пісаў:

«Засада адбіла першую вылазку ворага. Аўтаматчыкі Міхась Е., Ларыён Д. і кулямётчык Алесь В. знішчылі 17 фрыцаў і аднаго афіцэра. Захоплены трафеі. Пад націскам свежых сіл ворага адыйшлі на рубеж вёскі Г., занялі абарону. Вораг прадаўжае наступленне».

Аркадзь на некаторы час углыбіўся ў карту. Потым паклікаў Уладзіміра Ж., свайго памочніка.

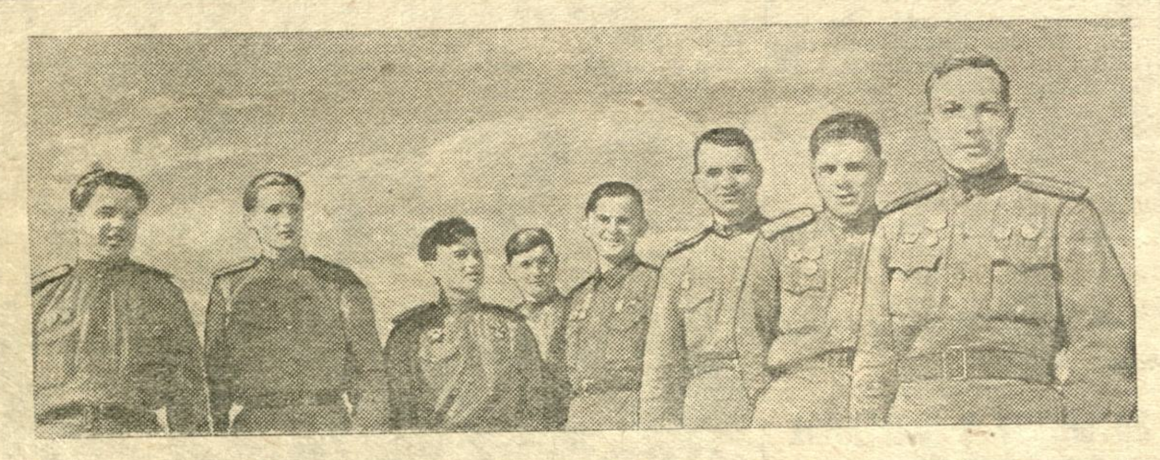
— Спяшайся ў вёску Г.,—загадаў ён,—узначаль абарону. На падмацаванне вазьмі яшчэ дзве групы аўтаматчыкаў.

— Ёсць!

Зноў закіпеў бой.

С. РОЗУМ.

(Наш кар.).
ВІЦЕБСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ (Орлоўска-Курскі напрамак). За тры дні лётчыкі-гвардзейцы штурмавой часці гвардыі маёра А. Г. Наканечнікава знішчылі 24 танкі, 34 аўтамашыны з грузамі, 5 гармат і больш сотні гітлераўцаў.

НА ЗДЫМКУ: Справа налева — лётчыкі капітан Міронаў, лейтэнанты Волгін, Дзееў, Мачалаў, малодшыя лейтэнанты Разанаў, Юдзін, Чэрызаў і Папоў.

НА НЯМЕЦКАЙ КАТАРЗЕ

Нядаўна з фашысцкай няволі, з горада Франкфурта-на-Майне, уцякла савецкая жанчына, урач Марына С. Зараз яна ў Н-скім партызанскім атрадзе ў Беларусі. Вось што яна расказвае:

— Аднойчы ўранні мяне, як і іншых жанчын з нашага горада, немцы схапілі і пагналі на станцыю, як быццам, на дарожныя работы. На вакзале нас пачалі заганяць у вагоны і наглуха закрываць іх. Мы здагадаліся, што гітлераўцы ашукалі нас: прыгналі не на дарожныя работы, а для адпраўкі ў Германію. Узняўся крык, лямант. Мацеры былі разлучаны з маленькімі дзецьмі, дочкі — з бацькамі. Гітлераўцы нават не далі нам развітацца з роднымі і блізкімі.

У Германіі нас пазаганялі ў розныя гарады. Мне давялося працаваць на ткацкай фабрыцы ў горадзе Франкфурце - на - Майне. Гэта была сапраўдная катарга. Працавалі па 14—16 гадзін у суткі, а кармілі нас усяго два разы ў дзень бурдою з высевак. Часта можна было бачыць, як работніцы падалі ў непрытомнасці ад слабасці і голаду. Але майстрынемцы не звярталі на гэта ўвагі. Мы не чулі ад іх іншых слоў, апрача лаянкі, і не ведалі іншых адносін, апрача здзекаў. За самы маленькі праступак нас білі. Немцы не лічаць нас за людзей, абыходзяцца з намі горш, чым з жывёлай.

На фабрыцы, дзе я працавала, было многа жанчын з іншых акупіраваных немцамі краін. Тут былі палячкі, чэшкі, бельгійкі, француженкі. Нас усіх перамяшалі, размясцілі за станкамі так, каб мы не маглі гутарыць паміж сабою.

Жылі мы ў казармах, як арыштаваныя. Выходзіць з памяшкання без пропуска не мелі права, выходзіць за межы двара зусім забаранялася. Жылі мы групамі; у кожным пакоі былі падабраны людзі розных нацыянальнасцей.

Жыццё на нямецкай катарзе было нязносным.

Згаварыўшыся з падругамі, мы парашылі рызыкнуць і ўцячы— выратавацца ці загінуць, абы толькі пазбегнуць нямецкай няволі.

І гэта нам удалося. Мы выцерпелі многа пакут за дарогу. Ішлі начамі, глухімі дарогамі, ішлі галодныя і абарваныя, пазбягаючы сустрэч з фашыстамі.

Зараз я ў партызанскім атрадзе.

Тых пакут, якія мне давялося выцерпець на нямецкай катарзе, я ніколі не забуду. Нянавісць да нямецкіх звяроў гарыць у маім сэрцы. Адпомшчу ім за ўсё гора, за ўсе пакуты.

ПАРТЫЗАНСКІЯ БУДНІ

(З пісьмаў палітрука партызанскага атрада тав. К.)

Комсамольскі рэйд

Комсамольцы партызанскага атрада тав. Г. на сваім сходзе парашылі азнаменаваць свята першага мая дыверсіяй супроць гітлераўцаў. Прапанову гэтую ўнёс лепшы мінёр тав. І., які мае на сваім рахунку звыш двух дзесяткаў забітых фрыцаў, многа падарваных варожых аўтамашын.

— Пачастуем немцаў чым-небудзь гарачым.

Усе яго падтрымалі. А слова ў комсамольца ніколі не разыходзіцца са справай. Камандзір даў дазвол на правядзенне аперацыі і паставіў перад комсамольцамі дадатковую задачу: парваць тэлефонную сувязь немцаў між пунктамі Л. і С. і па магчымасці раздабыць патрэбны атраду тэлефонны кабель. Кіраўніком аперацыі камандзір прызначыў вопытнага комуніста тав. С.

Уночы комсамольская група пад началамі тав. С. рушыла на выкананне баявой аперацыі. Партызаны перасеклі рэчку, узбоч абышлі вёску і вышлі на ўзлессе да магістральнай шасэйнай дарогі. Каля гэтай дарогі праходзіла тэлефонная лінія.

Партызаны разышліся каля шасэ, кожны заняў сваё месца і пачаў дзейнічаць. Ледзь толькі быў закрануты кабель, як угару паляцелі дзесяткі ракет, ярка асвятляючы мясцовасць. Гэта было нечаканасцю для партызан, але ніхто з комсамольцаў не разгубіўся. Партызаны заляглі і прытаіліся. А калі немцы крыху супакоіліся, зноў рашуча ўзяліся за работу. Некалькі чалавек зматвалі перарэзаны кабель, другія мініравалі дарогу.

Праз некаторы час немцы зноў захваляваліся. Яны адкрылі стралянiну з кулямётаў і вінтовак, але да нас набліжацца, відаць, баяліся. Зноў і зноў асвятлялася мясцовасць ракетамі. У кароткія мінуты цемені партызаны ўсё-ж здолелі замініраваць дарогу і зматаць звыш 500 метраў чатырохжыльнага провада.

Выканаўшы заданне, комсамольцы вярнуліся на партызанскі стан. А раніцай разведка данесла, што на партызанскіх мінах падарваліся два варожыя грузавікі.

Засада

Абрабаваўшы да ніткі вясковае насельніцтва, немцы пачалі, як шакалы, рыскаць па лясах, шукаць, дзе ў ямах яшчэ захоўваліся якія-кольвечы насенныя запасы жыта, бульбы, а таксама адзежа і скарб сялян. Немцы задумалі забраць апошняе сялянскае дабро для адпраўкі ў Германію. Мы парашылі перашкодзіць рабаўнікам.

Па даносу разведкі нам стала дакладна вядома, што на заўтра намечаны грабеж сялянскіх пажыткаў, захаваных на ўзлессі. Камандзір вылучыў групу партызан і паставіў перад імі задачу зрабіць засаду і разграміць немцаў.

Уночы партызаны прыступілі да выканання баявой аперацыі. Групаю ў 25 чалавек яны дабраліся да месца і зрабілі засаду. Сонца яшчэ толькі ледзь занялося над лесам, як здалёк на дарозе паказаўся варожы атрад, каля 20 падвод і некалькі коннікаў. Атрад паволі набліжаўся да лесу.

Рабаўнікі былі, мусіць, зусім спакойнымі. Яны і не думалі аб тым, што паблізу знаходзяцца партызаны. Яны прыехалі на ўзлессе і адразу ўзяліся за рыдлёўкі.

Яму за ямай ускрывалі ворагі, але тут па іх ударыў партызанскі залп.

Бой быў кароткі, але гарачы. Спачатку немцы ў паніцы пачалі разбягацца хто куды, пакінуўшы і падводы і нарабаванае дабро. Затым апомніліся і, залёгшы, пачалі адстрэльвацца. Ініцыятыва ўсё-ж была ў руках партызан. Дружным агнём кулямётаў і аўтаматаў яны касілі фрыцаў.

Тады немцы кінуліся выратоўваць падводы. Ім удалося ўцячы толькі цаною вялікіх ахвяр—пасля бою на ўзлессі засталося звыш 30 фашысцкіх трупаў.

Паляванне на фрыцаў

Пасля доўгіх і стамляючых баёў з карнай нямецкай экспедыцыяй наш атрад часова перабраўся на сваю асноўную базу ў Н-скі лес. Мы прышлі да вываду, што наша барацьба будзе больш эфектыўнай, калі мы будзем дзейнічаць дробнымі групамі, наладжваць засады на дарогах, пазбягаючы лабавых, адкрытых баёў з карнікамі.

У шалёнай злосці на свае няўдачы карнікі ўчынялі расправы над мірнымі жыхарамі. Яны дашчэнту спалілі дзве вёскі, папярэдне вывезшы адтуль увесь хлеб і пажытак, а сялян, якія не паспелі схавацца, пагналі на катаргу.

Мы рашылі адпомсціць гадам за здзек над безабаронным насельніцтвам. Быў выпрацаван дакладны план аперацыі. Даведаўшыся, што фрыцы яшчэ прыедуць у раён вёскі Х. за рэшткамі сялянскіх пажыткаў, мы парашылі зрабіць засаду і наладзіць паляванне на фрыцаў.

Мы разбіліся на дзве групы: адна пад камандай тав. К. залягла на ўзлессі, каля дарогі ў вёску Х., другая размясцілася на адлегласці ў адзін кілометр з процілеглага боку гэтай вёскі. У гэты час на пажарышчы ўжо таўклося каля 40—50 гітлераўцаў, яны раскопвалі ямы з сялянскім скарбам. Заняўшы пазіцыю, партызаны намерыліся пачаць бой. Раптам па дарозе ў напрамку вёскі Х. паказалася яшчэ адна група немцаў — каля 20 чалавек. Яны гналі з вёскі С. адабраную ў насельніцтва жывёлу—кароў, коз, свіней.

Па сігналу абедзве нашы групы адкрылі ружэйна-кулямётны агонь па гітлераўцах. Засада была наладжана так скрытна, што ўдар быў поўнай нечаканасцю для фрыцаў. Да таго-ж агонь вёўся з двух падыходаў да вёскі і гэта прывяло праціўніка ў поўнае замяшанне.

Фрыцы, што ішлі па дарозе, у перапалоху пакінулі статак і пачалі разбягацца. Тады партызаны пайшлі ў атаку. Гітлераўцы ў шалёным страху кінуліся наўцёкі, абганяючы адзін аднаго. Тыя немцы, што арудвалі на пажарышчы, таксама не вытрымалі агню партызан. Яны пабеглі ў яр, пакінуўшы нарабаванае дабро.

Вынікам гэтага бою быў поўны разгром гітлераўскіх рабаўнікоў. Забітыя фрыцы валяліся па полі і на пажарышчах—усяго мы налічылі іх каля 20. Звыш дзесятка фрыцаў было паранена; 14 салдат і адзін афіцэр, як мы потым даведаліся, загінулі пры пераправе цераз рэчку.

Мы захапілі многа трафейнай зброі і боепрыпасаў. Адбітую ў гітлераўцаў жывёлу, хлеб і пажытак вярнулі насельніцтву, якое хавалася ў лесе.

БЕЛАРУСЫ НА ФРОНЦЕ

Магілёўцы пад Белгорадам

Яны біліся з нямецкімі акупантамі на роднай Магілёўшчыне, грамілі немцаў пад Смаленскам, пад Масквой, а зараз на полі найвялікшай бітвы пад Белгорадам. Абодвы яны, радавыя байцы - бронебойшчыкі, служаць у Н-скай гвардзейскай часці. Піскуноў Алесь—кандыдат у члены ВКП(б), Кулічонак Павел—камсамолец. Храбрасць і мужнасць іх нараджаліся і гартаваліся ў баях. Не адразу яны сталі такімі меткімі стралкамі, такімі бясстрашнымі і вопытнымі воінамі.

Аб тым, як расло іх воінскае майстэрства, уменне і кемлівасць, расказваюць яны самі.

— Чым былі і чым мы сталі? —пачынае свой расказ Піскуноў Алесь.—У першыя дні вайны мы таксама былі ўзброеныя смяротнымі, страшнымі для ворага стрэльбамі, была ў нас такая-ж шчырая любоў, замілаванне да роднай бацькаўшчыны і нянавісць да акупантаў. Не было ў нас вопыту, абстралянасці. Абстралянасць многае значыць для байца. Успамінаюцца першыя баі, яшчэ на землях роднай Беларусі. Пачуеш скрыгатанне нямецкіх танкаў і ўжо не можаш сканцэнтравацца, у цябе як-бы разгубленасць нейкая. Потым гэта прайшло. Цяпер скрыгатанне варожых танкаў выклікае ў сэрцы злосць лютую і гнеў: «Чаго ім тут трэба, чаго яны тут поўзаюць па нашай зямлі!» І такая ярасць узнімаецца, што ніякая браня перад ёю не ўстаіць.

З гэтай ярасцю, абстралянасцю і майстэрствам прышлі магілёўцы на поле бітвы пад Белгорадам.

На рубеж, які абараняла Н-ская гвардзейская часць і ў якой служаць сыны беларускага народа Піскуноў і Кулічонак, вораг абрушыў тоны бомбаў з паветра. Пасля артылерыйскай падрыхтоўкі на рубеж рынуліся нямецкія танкі. Іх было многа, яны ішлі эшалонамі. Наперадзе паўзлі цяжкія танкі з гучнай назвай «Тыгр», за імі каціліся самаходныя гарматы, ішла пяхота, а потым зноў танкі—сярэднія і лёгкія.

Вораг разлічваў адным канцэнтраваным, магутным ударам ашаламіць совецкіх воінаў, пахіснуць іх ваяўнічы дух і прарваць абарону. Не вышла! Браніраваны кулак стукнуўся аб такую цвярдыню, аб такую мужнасць, стойкасць і бясстрашша совецкіх воінаў, што адразу надламаліся кіпцюры звера. Звер не ўнімаўся, лютаваў, адыходзіў і зноў, аскаліўшы зубы, скакаў наперад, на гвардзейскі рубеж. Гвардзейцы стаялі непахісна, цвёрда.

На хмызнякі, дзе ляжалі магілёўцы - бронебойшчыкі, сунуліся нямецкія «Тыгры». З гэтымі танкамі магілёўцы ўжо сустракаліся і ведалі, як іх біць.

Зямля калыхалася ад гарматнай дуэлі, ад выбухаў бомбаў. Бліжэй, бліжэй «Тыгры», бліжэй варожая пяхота.

— Буду страляць,—шэпча Кулічонак.

— Пачакай. Няхай бліжэй паўзуць да сваёй смерці,—адказвае Піскуноў.

А танкі ўсё бліжэй, і гусеніцы іх ужо грымяць і скрыгочуць каля самых акопаў.

— Буду страляць,—шэпча Кулічонак.

— Страляй, — адказвае Піскуноў. —Страляй у правы, а я ў левы.

Грымнулі выстралы, і правы «Тыгр» здрыгануўся, ірвануўся ўперад і спыніўся. Грымнулі ў другі раз залпы, і абодва танкі перасталі рухацца. Але ў гэты-ж міг сюды падаспелі два сярэднія танкі. Зноў дружныя залпы. Адзін танк падбіты, другі прэцца. Магілёўцы б'юць удвох па танку. Танк гарыць. Варожая пяхота замітусілася ў паніцы. Грымнула раскацістае «ўра», і гвардзейцы рынуліся ў атаку. Вораг па ўласных трупах хлынуў назад. Але вырвацца ад смерці ўжо было немагчыма. Гвардзейскі ўдар быў магутны, смяротны.

Некалькі разоў яшчэ гітлераўскія генералы кідалі сюды свае свежыя часці, але іх перамалвалі гвардзейцы. Нямецкі звер сыходзіў крывёю, знемагаў, але скаліў зубы і кідаўся на рубеж. Гвардзейцы білі звера да таго часу, пакуль ён зусім знясілеў і перастаў ірвацца наперад.

Нямецкі звер будзе дабіты мужнасцю, нястомнасцю, майстэрствам совецкіх воінаў, магутнасцю совецкай зброі.

Лейтэнант П. АНІШЧАНКА.

Бібліятэчкі і культпакеты для партызан

Аддзел прапаганды і агітацыі ЦК КП(б) Беларусі накіраваў беларускім партызанам бібліятэчкі і культпакеты.

Бібліятэчкі складаюцца з 36 розных назваў кніг, брашур; сярод іх першамайскі загад таварыша Сталіна, паведамленне Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі аб зверствах нямецка-фашысцкіх акупантаў, апошнія нумары часопісаў і газет. З мастацкай літаратуры ў бібліятэчкі ўвайшлі кнігі «Радуга»—В. Васілеўскай, «Народ бессмертен»—Гросмана, тэксты і ноты песень совецкіх кампазітараў.

Партызаны знойдуць у бібліятэчках таксама новыя творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў: «Суд у лесе»—Я. Коласа, зборнік вершаў і апавяданняў «За свабодную Беларусь», эстрадны зборнік «Беларусь змагаецца» і іншыя.

Апрача бібліятэчак, камандзірам, камісарам партызанскіх атрадаў і партыйным работнікам у тыле ворага дасылаюцца культпакеты. У кожным культпакеце больш 40 кніг палітычнай і мастацкай літаратуры, газеты, лістоўкі, макеты баявых лісткоў, блакноты, канверты, папера і алоўкі.

„Сын Беларусі“

Кніга пра Канстанціна Заслонава

У выдавецтве «Молодая гвардия» ў Маскве вышла кніга Э. Віленскага «Сын Беларусі»—пра Героя Совецкага Саюза Канстанціна Заслонава, праслаўленага камандзіра партызанскіх атрадаў Беларусі. Гэта выданне ўваходзіць у серыю кніг «Героі Айчыннай вайны».

Міжнародная інфармацыя

ДЭСАНТНЫЯ АПЕРАЦЫІ САЮЗНІКАЎ НА ВОСТРАВЕ СІЦЫЛІЯ

Агенцтва Рэйтэр паведамляе, што войскі саюзнікаў занялі трэцюю частку тэрыторыі Сіцыліі. Заняты многія гарады. Танкавыя часці англійскай 8-й арміі ўступілі ў ваколіцы Катаніі. Нягледзячы на ўпартае супраціўленне праціўніка, прасоўванне войск саюзнікаў працягваецца. Колькасць палонных, захопленых войскамі саюзнікаў, расце з кожным днём; зараз яна перавышае 30.000. У палон узяты камандзір 207-й італьянскай дывізіі разам з яго штабам.

Генерал Эйзенхауэр прызначыў генерала Александэра ваенным губернатарам Сіцыліі. Генерал Александэр таксама прадстаўляе вярхоўную ўладу на востраве.

ДЗЕЯННІ САЮЗНАЙ АВІЯЦЫІ

Удзень 17 ліпеня амерыканскія цяжкія бамбардыроўшчыкі зрабілі налёт на Амстэрдам (Галандыя) і паўночна-заходнюю Германію. Знішчана 50 самалётаў праціўніка.

У ноч на 17 ліпеня англійскія бамбардыроўшчыкі зноў атакавалі трансфарматарныя і размяркоўчыя станцыі паўночнай Італіі. Бамбардыроўшчыкі зрабілі шосты з пачатку вайны налёт на розныя аб'екты ў Мюнхене.

16 ліпеня знішчальнікі-бамбардыроўшчыкі англійскай і канадскай авіяцыі зрабілі налёты на аэрадромы ў Галандыі, Бельгіі і Францыі. Амерыканскія самалёты бамбілі аэрадромы ў Італіі.

* * *

У выніку налёту англійскай авіяцыі на Аахен (Германія) ў ноч на 14 ліпеня ў горадзе разбурана ці пашкоджана 27 заводаў, а таксама вялікая колькасць іншых будынкаў. У выніку апошняга налёту англійскай авіяцыі на Турын (Італія) сур'ёзныя пашкоджанні нанесены арсеналу, двум заводам камбіната «Фіят», электракабельнаму заводу і некаторым іншым заводам.

БАМБАРДЫРОЎКА ІТАЛЬЯНСКІХ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫЙ

Самалёты англійскай бамбардыровачнай авіяцыі, якія базіруюцца на аэрадромах у Англіі, у ноч на 17 ліпеня зрабілі налёт на Італію. Атакаваны трансфарматарныя падстанцыі, якія забяспечваюць электраэнергіяй італьянскія электрыфікаваныя чыгункі. Лётчыкі наглядалі выбухі і шматлікія пажары. Пашкоджанне гэтых станцый парушае работу чыгунак у прамысловым раёне каля Мілана.

18 ліпеня вялікія злучэнні бамбардыроўшчыкаў зрабілі налёт на важныя аб'екты ў Неапалі. Многа бомбаў разарвалася на тэрыторыі каралеўскага арсенала, тарпеднага завода і на чыгуначных шляхах.

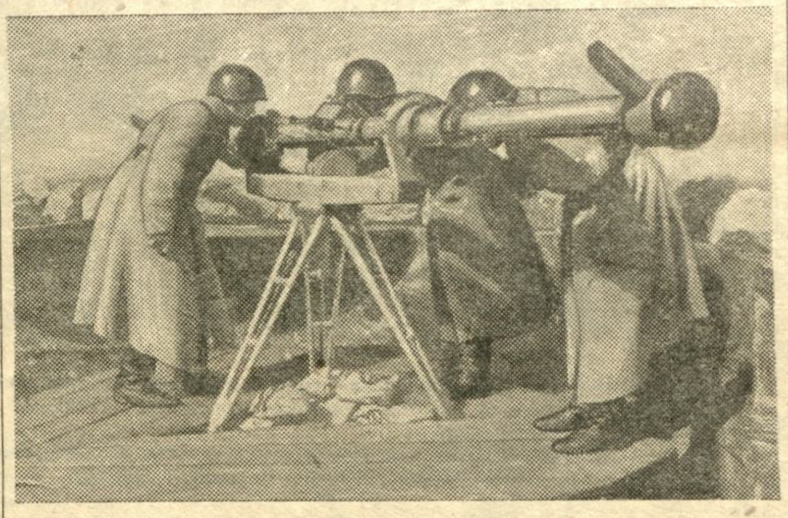
АНТЫГІТЛЕРАЎСКІЯ ДЭМАНСТРАЦЫІ Ў КАПЕНГАГЕНЕ

Як перадае стакгольмскі карэспандэнт агенцтва Юнайтэд прэс, згодна паведамленняў з аўтарытэтных колаў, у Капенгагене (Данія) на мінулым тыдні на працягу чатырох дзён адбываліся вялікія антыгітлераўскія дэманстрацыі.

АПЕРАЦЫІ ЮГАСЛАЎСКІХ ПАРТЫЗАН

Як паведамляюць з Югаславіі, югаслаўскія партызаны працягваюць паспяховыя аперацыі ў Паўднёвай Босніі. Партызаны занялі горад Зворнік, захапілі вялікую колькасць рознай ваеннай маёмасці і некалькі харчовых складаў.

Югаслаўскія партызаны перарэзалі чыгуначную магістраль Сараева—Брод і ванялі адзін з самых вялікіх вугальных руднікаў у Югаславіі. Пасля гэтага яны разбурылі шахты і ўсе наземныя пабудовы. На тэрыторыі рудніка партызаны захапілі вялікую колькасць ваеннага снаражэння і боепрыпасаў, у тым ліку 2 тоны дынаміта.

ПАЎНОЧНЫ ФЛОТ. Ля дальнамера на камандным пункце Н-скага зянітнага палка ў часе трывогі.

Канцэрты беларускіх артыстаў у шпіталях

Артысты Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета вядуць вялікую шэфскую работу па мастацкаму абслугоўванню байцоў і камандзіраў Чырвонай Арміі, якія знаходзяцца на лячэнні ў шпіталях. Часта непасрэдна ў палатах выступаюць артысты Млодэк, Балоцін, Арсенка, Мурамцаў, Кроз, Друкер, Пігулеўскі, Навіцкі, Шмелькін і іншыя.

Нядаўна ў госці да раненых у Н-скі шпіталь прышлі артысты Цэпава, Кроз, Шмелькін, Навіцкі. Яны выступалі ў палаце перад раненымі. Па просьбе раненых артысты выканалі песні рускіх, беларускіх, украінскіх і грузінскіх кампазітараў.

Патрыёткі

(Пісьмы партызанскіх сем'яў з совецкага тыла)

...Жанчына прыгарнулася да пляча мужа. Без слёз яна развіталася з другам, з якім пражыла вялікае і добрае жыццё.

— Развітайцеся з бацькам,— сказала яна дзецям, — і падвяла да яго трох сыноў.

— Да пабачэння, Ліза, не сумуй; сустрэнемся абавязкова; едзеш у совецкі тыл да нашых; калі будзе цяжка,—дапамогуць...

Так развітаўся са сваёй сям'ёй Іван Сяргеевіч А., раённы работнік маленькага беларускага гарадка Драгічын. Гэта было летам 1941 года.

У полымі пажараў і грохаце бомбаў, што скідвалі фашысцкія сцярвятнікі на мірныя гарады і вёскі, цяжка было сказаць штонебудзь болей. Расставаліся амаль моўчкі. Падругі благаслаўлялі сваіх родных і блізкіх, якія па волі партыі заставаліся ў тыле ворага, на самую бязлітасную і жорсткую барацьбу з акупантамі.

Так было ў зялёным гарадку Драгічын, так было ў сотнях другіх гарадоў і вёсак Беларусі.

Совецкая краіна прытуліла эвакуіраваных з Беларусі жанчын і дзяцей. Па ўказанню партыі і ўрада мясцовыя арганізацыі правялі вялікую работу па працоўнаму і бытавому ўстройству людзей, якіх немец выгнаў з роднай хаты, чые мужы і бацькі са зброяй у руках абараняюць радзіму.

Ва ўсіх кутках Совецкага Саюза сем'і партызан і франтавікоў адчуваюць клопаты дзяржавы. Мільёны рублёў дапамогі атрымалі сем'і абаронцаў радзімы. Жанчыны і дзеці забяспечваюцца абуткам, адзеннем. Дзеці франтавікоў і партызан у першую чаргу накіроўваюцца ў летнія лагеры, на дачы, у дамы адпачынку і санаторыі.

Многія сем'і партызан атрымалі пасылкі ад Эвакааддзела пры СНК БССР. У пасылках—вопратка, абутак і іншыя каштоўныя рэчы. На клопаты партыі і ўрада эвакуіраваныя сем'і адказваюць самаадданай працай, узмацненнем дапамогі Чырвонай Арміі і слаўным партызанам.

«Мяне ўзрадавалі і кранулі вашы клопаты, — піша тав. Пячонка. — **Я так рада, што ў цяжкія дні вайны пра мяне памятаюць, аба мне клапоцяцца людзі, з якімі я, быць можа, і незнаёма. Але я ведаю, вы для мяне самыя блізкія, самыя дарагія людзі. Дзякую вам за падтрымку, сябры!».**

А вось другое пісьмо. Пішуць жонка партызана тав. Ш. і яго дзеці Люба і Яўгеній.

«Як прыемна ведаць, што аб нас клапоціцца наша цудоўная радзіма! Я працую ў соўгасе, —піша тав. Ш. — **Буду яшчэ лепш працаваць, дапамагаць граміць азвярэлага ворага, дапамагаць свайму мужу, які змагаецца з ненавіснымі гітлераўцамі ў глыбокім варожым тыле».**

Елізавета Нікалаеўна А. піша:

«Я працую ў шпіталі, усе сілы аддаю нашай агульнай справе—разгрому ворага. За добрасумленную працу, чулыя адносіны да раненых атрымала пачотную грамату і занесена на дошку пачоту».

Баявыя падругі партызан не скардзяцца на цяжкасці. Яны перамагаюць цяжкасці ваеннага часу, працуюць на патрэбы фронта, выхоўваюць дзяцей, каб яны былі чэснымі людзьмі, сапраўднымі патрыётамі сваёй радзімы. Любоў да Беларусі, яе лясоў і палёў, любоў да родных гарадоў і вёсак, дзе да вайны жылося шчасліва і прывольна; гордасць за сваіх мужоў, бацькоў, братоў, якія са зброяй у руках жорстка помсцяць ворагу,—натхняюць на самаадданую працу для фронта, для перамогі.

І хоць рэдка прыходзіць з варожага тыла вестачка ад друга, а хоць доўгі час і зусім няма вестак, — верная падруга чакае свайго роднага і блізкага, яна верыць у блізкую сустрэчу з ім, верыць у вызваленне Беларусі, у свой зварот на родную зямлю.

...Клаўдзія Лемеш — скромная працаўніца. У дні вайны яна стала начальнікам цэха ваеннага завода. У яе трое дзяцей—Надзя, Ліда, Валенціна. Муж змагаецца з ворагам. Ей, вядома, нялёгка. Але яна, як і ўсе совецкія жанчыны-патрыёткі, аддае ўсе сілы, каб хутчэй разграміць крывавых гітлераўцаў.

«Я ўпэўнена ў нашай перамозе, колькі-б не прышлося перажыць цяжкасцей, — піша Клаўдзія.—**Я ведаю, вайна не без ахвяр. І калі мой друг загіне ў жорсткай барацьбе, я адпомшчу ворагу».**

Жонка партызана тав. А. піша:

«Муж мой можа быць спакойны за нас. Аб нас клапоціцца партыя і ўрад. Няхай ён яшчэ мацней б'е нямецкіх бандытаў і гэтым наблізіць шчаслівы час нашага звароту ў Беларусь».

А вось радкі з пісьма тав. Л-ч:

«Я ад мужа не маю вестачкі, але жыву надзеяй, што ён жывы, змагаецца з ворагам, і пасля перамогі мы сустрэнемся з ім у роднай Беларусі. Я жыву ў глыбокім совецкім тыле, але не сяджу склаўшы рукі, а ўсімі сродкамі стараюся дапамагчы фронту. Я працую ў калгасе звеннявой. На клопаты дзяржавы аб нас мы адказам тым, што дадзім з свайго ўчастка як мага больш хлеба».

Гарачыя сэрцы і залатыя рукі ў совецкіх патрыётак! Удзячныя сваёй радзіме за клопаты, баявыя падругі воінаў Чырвонай Арміі і партызан сваёй самаадданай працай у совецкім тыле дапамагаюць фронту і народным мсціўцам, яны набліжаюць шчаслівы дзень вызвалення роднай Беларусі ад фашысцка-нямецкіх захопнікаў.

С. ШАЎРОВА.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.
А1812.